

Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023

2023 dsc 3

DEDDF YR AMGYLCHEDD HANESYDDOL (CYMRU) 2023

RHAN 1

TROSOLWG

- 1 Trosolwg

RHAN 2

HENEBION O DDIDDORDEB HANESYDDOL ARBENNIG

PENNOD 1

TERMAU ALLWEDDOL

- 2 Ystyr “heneb” a “safle heneb”

PENNOD 2

COFRESTR O HENEBION O BWYSIGRWYDD CENEDLAETHOL

Cofrestr o henebion

- 3 Dyletswydd i gynnal a chyhoeddi cofrestr o henebion
- 4 Hysbysu perchennog etc. pan fo’r gofrestr wedi ei diwygio

*Cynigion i ychwanegu heneb at y gofrestr neu ddileu
heneb o’r gofrestr: ymgynghori a gwarchodaeth interim*

- 5 Ymgynghori cyn ychwanegu heneb at y gofrestr neu ddileu heneb o’r gofrestr

- 6 Gwarchodaeth interim wrth aros am benderfyniad ar ddiwygiadau penodol sy'n ymwneud â'r gofrestr
- 7 Pan ddaw gwarchodaeth interim i ben
- 8 Digollediad am golled neu ddifrod a achosir gan warchodaeth interim

Adolygu penderfyniadau i ddiwygio'r gofrestr i ychwanegu henebion etc.

- 9 Adolygu penderfyniad i ychwanegu heneb at y gofrestr etc.
- 10 Darpariaeth atodol ynghylch adolygiadau

PENNOD 3

RHEOLAETHU GWAITH SY'N EFFEITHIO AR HENEBION COFRESTREDIG

Awdurdodi gwaith

- 11 Gofyniad i waith gael ei awdurdodi
- 12 Awdurdodi dosbarthau o waith
- 13 Awdurdodi gwaith drwy gydsyniad heneb gofrestredig

Ceisiadau am gydsyniad heneb gofrestredig

- 14 Gwneud cais am gydsyniad heneb gofrestredig
- 15 Declarasiynau o berchnogaeth mewn cysylltiad â heneb
- 16 Pŵer i wrthod ystyried ceisiadau tebyg

Penderfynu ceisiadau am gydsyniad heneb gofrestredig

- 17 Y weithdrefn ar gyfer penderfynu ceisiadau ac effaith rhoi cydsyniad

Rhoi cydsyniad heneb gofrestredig yn ddarostyngedig i amodau

- 18 Pŵer i roi cydsyniad yn ddarostyngedig i amodau
- 19 Amod ynghylch y cyfnod y mae rhaid i'r gwaith ddechrau ynddo

Addasu a dirymu cydsyniad heneb gofrestredig

- 20 Addasu a dirymu cydsyniad

Digollediad

- 21 Digollediad am wrthod cydsyniad heneb gofrestredig neu roi cydsyniad yn ddarostyngedig i amodau
- 22 Adennill digollediad a dalwyd o dan adran 21 ar ôl rhoi cydsyniad dilynol
- 23 Penderfynu'r swm sy'n adenilladwy o dan adran 22
- 24 Digollediad pan fo gwaith sy'n effeithio ar heneb gofrestredig yn peidio â chael ei awdurdodi

PENNOD 4

CYTUNDEBAU PARTNERIAETHAU HENEBION COFRESTREDIG

- 25 Cytundebau partneriaethau henebion cofrestredig
- 26 Darpariaeth bellach ynghylch cytundebau partneriaethau henebion cofrestredig

- 27 Terfynu cytundeb neu ddarpariaeth mewn cytundeb
- 28 Digollediad mewn perthynas â therfynu
- 29 Dehongli

PENNOD 5

GORFODI RHEOLAETHAU SY’N YMWNEUD Â HENEBION COFRESTREDIG

Troseddau sy’n ymwneud â gwaith anawdurdodedig

- 30 Y drosedd o gyflawni gwaith anawdurdodedig neu dorri amod mewn cydsyniad

Hysbysiadau stop dros dro

- 31 Pŵer Gweinidogion Cymru i ddyroddi hysbysiad stop dros dro
- 32 Hyd etc. hysbysiad stop dros dro
- 33 Y drosedd o dorri hysbysiad stop dros dro
- 34 Digollediad am golled neu ddifrod a achosir gan hysbysiad stop dros dro

Hysbysiadau gorfodi

- 35 Pŵer Gweinidogion Cymru i ddyroddi hysbysiad gorfodi
- 36 Cyflwyno hysbysiad gorfodi a’r hysbysiad yn cymryd effaith
- 37 Amrywio hysbysiad gorfodi a thynnu hysbysiad gorfodi yn ôl
- 38 Effaith rhoi cydsyniad heneb gofrestrdedig ar hysbysiad gorfodi
- 39 Apêl yn erbyn hysbysiad gorfodi
- 40 Pwerau i fynd ar dir a chymryd camau sy’n ofynnol gan hysbysiad gorfodi
- 41 Y drosedd o fethu â chydymffurfio â hysbysiad gorfodi

Gwaharddebau

- 42 Gwaharddeb i atal gwaith anawdurdodedig neu fethiant i gydymffurfio ag amod mewn cydsyniad

PENNOD 6

CAFFAEL, GWARCHEIDIAETH A MYNEDIAD Y CYHOEDD

Caffael henebion o ddiddordeb hanesyddol arbennig

- 43 Caffael yn orfodol henebion o ddiddordeb hanesyddol arbennig
- 44 Caffael drwy gytundeb neu rodd henebion o ddiddordeb hanesyddol arbennig

Gwarcheidiaeth henebion o ddiddordeb hanesyddol arbennig

- 45 Pŵer i osod heneb o ddiddordeb hanesyddol arbennig o dan warcheidiaeth
- 46 Darpariaeth atodol ynghylch gweithredoedd gwarcheidiaeth
- 47 Swyddogaethau cyffredinol gwarcheidwaid
- 48 Terfynu gwarcheidiaeth

Caffael a gwarcheidiaeth tir yng nghyffiniau heneb o ddiddordeb hanesyddol arbennig etc.

- 49 Caffael a gwarcheidiaeth tir yng nghyffiniau heneb
 50 Caffael hawddfreintiau a hawliau tebyg eraill dros dir yng nghyffiniau heneb

Cytundebau â meddianwyr henebion neu dir sy'n cydffinio etc.

- 51 Cytundebau ynghylch rheoli henebion o ddiddordeb hanesyddol arbennig a thir yn eu cyffiniau

Pwerau perchnogion cyfyngedig

- 52 Pwerau perchnogion cyfyngedig at ddibenion adrannau 45, 50 a 51

Trosglwyddo perchnogaeth neu warcheidiaeth a gwaredu tir

- 53 Trosglwyddo henebion o ddiddordeb hanesyddol arbennig rhwng awdurdodau lleol a Gweinidogion Cymru
 54 Gwaredu tir a gaffaelir o dan y Bennod hon

Mynediad y cyhoedd i henebion sydd o dan reolaeth gyhoeddus

- 55 Mynediad y cyhoedd i henebion sydd o dan reolaeth gyhoeddus
 56 Pŵer i wneud rheoliadau ac is-ddeddfau mewn cysylltiad â mynediad y cyhoedd i henebion sydd o dan reolaeth gyhoeddus
 57 Darparu cyfleusterau i'r cyhoedd mewn cysylltiad â henebion o ddiddordeb hanesyddol arbennig

PENNOD 7**CYFFREDINOL***Difrodi henebion*

- 58 Y drosedd o ddifrodi henebion penodol o ddiddordeb hanesyddol arbennig
 59 Gorchmynion digolledu am ddifrod i henebion sydd o dan warcheidiaeth
 60 Cyfyngiadau ar y defnydd o ddatgelyddion metel

Gwaith brys ar gyfer diogelu heneb gofrestredig

- 61 Gwaith ar gyfer diogelu heneb gofrestredig mewn achosion brys

Gwariant a chyngor mewn perthynas â henebion

- 62 Gwariant ar gaffael a diogelu henebion o ddiddordeb hanesyddol arbennig etc.
 63 Cyngor gan Weinidogion Cymru a goruchwylio gwaith ganddynt
 64 Gwariant gan awdurdodau lleol ar ymchwiliad archaeolegol

Pwerau mynediad

- 65 Pwerau mynediad i arolygu henebion cofrestredig etc.
 66 Pwerau mynediad sy'n ymwneud â gorfodi rheolaethau ar waith

- 67 Pŵer mynediad i dir y credir ei fod yn cynnwys heneb o ddiddordeb hanesyddol arbennig
68 Pŵer mynediad i gynnal arolwg a phrasiad mewn cysylltiad â hawliad am ddigollediad
69 Darpariaeth atodol ynghylch pwerau mynediad o dan y Rhan hon
70 Digollediad am ddifrod a achosir drwy arfer pwerau penodol o dan y Rhan hon
71 Trin a diogelu darganfyddiadau

Atodol

- 72 Dilysrwydd penderfyniadau a gorchmynion penodol o dan y Rhan hon
73 Cais i'r Uchel Lys am adolygiad statudol o benderfyniad neu orchymyn
74 Tir y Goron
75 Dehongli'r Rhan hon

RHAN 3

ADEILADAU O DDIDDORDEB PENSAERNŶOL NEU HANESYDDOL ARBENNIG

PENNOD 1

RHESTRU ADEILADAU O DDIDDORDEB ARBENNIG

Rhestr o adeiladau

- 76 Dyletswydd i gynnal a chyhoeddi rhestr o adeiladau
77 Hysbysiad o restru neu ddadrestru adeilad

Cynigion i restru a dadrestru adeiladau: ymgynghori a gwarchodaeth dros dro

- 78 Ymgynghori cyn restru neu ddadrestru adeilad
79 Gwarchodaeth interim wrth aros am benderfyniad o ran pa un ai i restru adeilad
80 Digollediad am golled neu ddifrod a achosir gan warchodaeth interim

Adolygu penderfyniadau rhestru

- 81 Adolygu penderfyniad i restru adeilad
82 Darpariaeth atodol ynghylch adolygiadau

Rhestru dros dro

- 83 Cyflwyno hysbysiad rhestru dros dro
84 Rhestru dros dro mewn achosion brys
85 Diwedd rhestru dros dro
86 Digollediad am golled neu ddifrod a achosir gan restru dros dro

Adeiladau na fwriedir iddynt gael eu rhestru

- 87 Tystysgrif nad yw Gweinidogion Cymru yn bwriadu rhestru adeilad

PENNOD 2

RHEOLAETHU GWAITH SY'N EFFEITHIO AR ADEILADAU RHESTREDIG

Awdurdodi gwaith

- 88 Gofyniad i waith gael ei awdurdodi
89 Awdurdodi gwaith drwy gydsyniad adeilad rhestredig

Ceisiadau am gydsyniad adeilad rhestredig

- 90 Gwneud cais am gydsyniad adeilad rhestredig
91 Hysbysiad o gais i berchnogion adeilad

Ymdrin â cheisiadau am gydsyniad

- 92 Y weithdrefn ar gyfer ymdrin â chais
93 Pŵer i wrthod ystyried ceisiadau tebyg
94 Atgyfeirio cais at Weinidogion Cymru
95 Hysbysu Gweinidogion Cymru cyn rhoi cydsyniad
96 Rhoi neu wrthod cydsyniad

Rhoi cydsyniad adeilad rhestredig yn ddarostyngedig i amodau

- 97 Pŵer i roi cydsyniad yn ddarostyngedig i amodau
98 Amod ynghylch y cyfnod y mae rhaid i'r gwaith ddechrau ynddo
99 Cais i amrywio neu ddileu amodau

Apelau i Weinidogion Cymru

- 100 Yr hawl i apelio yn erbyn penderfyniad awdurdod cynllunio neu fethiant awdurdod cynllunio i wneud penderfyniad
101 Y weithdrefn ar gyfer gwneud apêl
102 Cyfyngiad ar amrywio cais ar ôl cyflwyno hysbysiad o apêl
103 Penderfyniad ar gais ar ôl cyflwyno hysbysiad o apêl
104 Penderfynu apêl

Achosion arbennig

- 105 Ceisiadau gan awdurdodau cynllunio a'r Goron
106 Ceisiadau sy'n ymwneud â gwaith brys ar dir y Goron

Addasu a dirymu cydsyniad adeilad rhestredig

- 107 Addasu a dirymu cydsyniad
108 Digollediad pan fo cydsyniad yn cael ei addasu neu ei ddirymu

Hawl perchennog adeilad rhestredig i'w gwneud yn ofynnol prynu buddiant

- 109 Hysbysiad prynu pan fo cydsyniad wedi ei wrthod, wedi ei roi yn ddarostyngedig i amodau, wedi ei addasu neu wedi ei ddirymu
110 Hysbysiad prynu mewn cysylltiad â thir y Goron
111 Darpariaeth bellach ynghylch cyflwyno hysbysiad prynu
112 Camau gweithredu yn dilyn cyflwyno hysbysiad prynu

PENNOD 3**CYTUNDEBAU PARTNERIAETHAU ADEILADAU RHESTREDIG**

- 113 Cytundebau partneriaethau adeiladau rhestredig

- 114 Darpariaeth bellach ynghylch cytundebau partneriaethau adeiladau rhestredig
115 Terfynu cytundeb neu ddarpariaeth mewn cytundeb
116 Digollediad pan fo cytundeb neu ddarpariaeth yn cael ei derfynu neu ei therfynu

PENNOD 4

GORFODI RHEOLAETHAU SY’N YMWNEUD AG ADEILADAU RHESTREDIG

Gwaith anawdurdodedig a difrod bwriadol: troseddau

- 117 Y drosedd o gyflawni gwaith anawdurdodedig neu dorri amod mewn cydsyniad
118 Y drosedd o ddifrodi adeilad rhestredig yn fwriadol

Hysbysiadau stop dros dro

- 119 Pŵer awdurdod cynllunio i ddyroddi hysbysiad stop dros dro
120 Hyd etc. hysbysiad stop dros dro
121 Y drosedd o dorri hysbysiad stop dros dro
122 Digollediad am golled neu ddifrod a achosir gan hysbysiad stop dros dro

Hysbysiadau gorfodi a ddyroddir gan awdurdodau cynllunio

- 123 Pŵer awdurdod cynllunio i ddyroddi hysbysiad gorfodi
124 Cyflwyno hysbysiad gorfodi a'r hysbysiad yn cymryd effaith
125 Amrywio hysbysiad gorfodi a thynnu hysbysiad gorfodi yn ôl
126 Effaith rhoi cydsyniad adeilad rhestredig ar hysbysiad gorfodi

Apelau ac achosion eraill sy'n ymwneud â hysbysiadau gorfodi

- 127 Yr hawl i apelio yn erbyn hysbysiad gorfodi
128 Penderfynu apêl
129 Y seiliau dros apelio i beidio â chael eu codi mewn achosion eraill

Cydymffurfio â hysbysiadau gorfodi

- 130 Gorchymyn i ganiatáu camau sy'n ofynnol gan hysbysiad gorfodi
131 Pŵer i fynd ar dir a chymryd camau sy'n ofynnol gan hysbysiad gorfodi
132 Adennill costau cydymffurfio â hysbysiad gorfodi
133 Y drosedd o fethu â chydymffurfio â hysbysiad gorfodi

Hysbysiadau gorfodi a ddyroddir gan Weinidogion Cymru

- 134 Pŵer Gweinidogion Cymru i ddyroddi hysbysiad gorfodi

Gwaharddebau

- 135 Gwaharddeb i atal gwaith anawdurdodedig neu fethiant i gydymffurfio ag amod mewn cydsyniad

PENNOD 5

CAFFAEL A DIOGELU ADEILADAU O DDIDDORDEB ARBENNIG

Caffael drwy gytundeb adeiladau o ddiddordeb arbennig

136 Pŵer awdurdod cynllunio i gaffael adeilad drwy gytundeb

Caffael yn orfodol adeiladau rhestredig y mae angen eu hatgyweirio

137 Pwerau i gaffael adeilad rhestredig yn orfodol at ddiben ei ddiogelu

138 Gofyniad i gyflwyno hysbysiad atgyweirio cyn dechrau caffael yn orfodol

139 Cais i stopio caffaeliad gorfodol

140 Cyfarwyddyd ar gyfer digollediad isafol pan ganiatawyd i adeilad fynd i gyflwr gwael yn fwriadol

141 Cais i ddileu cyfarwyddyd ar gyfer digollediad isafol

142 Dod â hawliau dros dir a gaffaelwyd yn orfodol i ben

Rheoli, defnyddio a gwaredu adeiladau

143 Rheoli, defnyddio a gwaredu adeilad a gaffaelir o dan y Bennod hon

Diogelu adeiladau rhestredig ar frys

144 Gwaith brys i ddiogelu adeilad rhestredig

145 Pŵer i'w gwneud yn ofynnol i berchennog dalu costau gwaith diogelu

146 Darpariaeth bellach ynghylch adennill costau gwaith diogelu

Darpariaeth bellach ynghylch diogelu adeiladau rhestredig

147 Camau ar gyfer diogelu adeiladau rhestredig sydd mewn cyflwr gwael

Cyllid ar gyfer atgyweirio a chynnal a chadw adeiladau o ddiddordeb arbennig etc.

148 Grant neu fenthyciad gan awdurdod lleol ar gyfer atgyweirio neu gynnal a chadw adeilad

149 Adennill grant a roddir gan awdurdod lleol

150 Grant gan Weinidogion Cymru ar gyfer atgyweirio neu gynnal a chadw adeilad, gardd etc.

151 Gweinidogion Cymru yn derbyn gwaddol ar gyfer cynnal adeilad

PENNOD 6**CYFFREDINOL***Pwerau mynediad*

152 Pwerau i fynd ar dir

153 Arfer pŵer i fynd ar dir heb warant

154 Gwarant i fynd ar dir

155 Darpariaeth atodol ynghylch pwerau mynediad

Atodol

156 Adeiladau crefyddol esempt

157 Dehongli'r Rhan hon

RHAN 4**ARDALOEDD CADWRAETH**

Dynodi ardaloedd cadwraeth

- 158 Dynodi ardaloedd o ddiddordeb pensaernïol neu hanesyddol arbennig yn ardaloedd cadwraeth

Dyletswyddau sy'n ymwneud ag ardaloedd cadwraeth

- 159 Dyletswydd i lunio a chyhoeddi cynigion ar gyfer diogelu a gwella ardaloedd cadwraeth
160 Arfer swyddogaethau cynllunio: dyletswydd gyffredinol sy'n ymwneud ag ardaloedd cadwraeth

Rheolaethu dymchwel mewn ardaloedd cadwraeth

- 161 Gofyniad i ddymchweliad gael ei awdurdodi
162 Awdurdodi dymchweliad drwy gydsyniad ardal gadwraeth
163 Cymhwyso Rhan 3 i ardaloedd cadwraeth

Diogelu adeiladau mewn ardaloedd cadwraeth ar frys

- 164 Gwaith brys i ddiogelu adeiladau mewn ardaloedd cadwraeth

Grantiau a chytundebau ardaloedd cadwraeth

- 165 Grant gan Weinidogion Cymru ar gyfer diogelu neu wella ardaloedd cadwraeth
166 Cytundebau ardaloedd cadwraeth

RHAN 5

DARPARIAETH ATODOL YNGHYLCH ADEILADAU O DDIDDORDEB ARBENNIG AC ARDALOEDD CADWRAETH

PENNOD 1

ARFER SWYDDOGAETHAU GAN AWDURDODAU CYNLLUNIO AC AWDURDODAU LLEOL ERAILL

- 167 Ffioedd a thaliadau am arfer swyddogaethau
168 Trefniadau ar gyfer arfer swyddogaethau mewn perthynas â cheisiadau
169 Trefniadau ar gyfer cael cyngor arbenigol
170 Ffurf ar ddogfennau
171 Cyfraniadau tuag at wariant gan awdurdodau lleol

PENNOD 2

ACHOSION GERBRON GWEINIDOGION CYMRU

Darpariaethau gweithdrefnol sy'n gymwys i apelau i Weinidogion Cymru

- 172 Ffioedd am apelau
173 Penderfynu apêl gan berson a benodir

Darpariaethau gweithdrefnol sy'n gymwys i apelau ac achosion eraill gerbron Gweinidogion Cymru

- 174 Dewis o ymchwiliad, gwrandawriad neu weithdrefn ysgrifenedig

175 Gofynion gweithdrefnol

Ymchwiliadau lleol

- 176 Pŵer Gweinidogion Cymru i gynnal ymchwiliad lleol
177 Pŵer person sy'n cynnal ymchwiliad i wneud tystiolaeth yn ofynnol
178 Mynediad at dystiolaeth mewn ymchwiliad
179 Talu cynrychiolydd a benodir pan fo mynediad i dystiolaeth wedi ei gyfyngu

Costau achosion gerbron Gweinidogion Cymru

- 180 Talu costau Gweinidogion Cymru
181 Gorchmynion sy'n ymwneud â chostau partion

PENNOD 3

DILYSRWYDD PENDERFYNIADAU A'U CYWIRO

Dilysrwydd penderfyniadau a gorchmynion

- 182 Dilysrwydd penderfyniadau a gorchmynion penodol sy'n ymwneud ag adeiladau
183 Cais i'r Uchel Lys am adolygiad statudol o benderfyniad neu orchymyn
184 Apelio i'r Uchel Lys yn erbyn penderfyniad sy'n ymwneud â hysbysiad gorfodi

Cywiro penderfyniadau Gweinidogion Cymru

- 185 Ystyr "dogfen penderfyniad" a "gwall cywiradwy"
186 Pŵer i gywiro gwallau cywiradwy mewn dogfennau penderfyniad
187 Effaith a dilysrwydd hysbysiad cywiro

PENNOD 4

CYFFREDINOL

Y Goron

- 188 Cynrychiolaeth buddiannau'r Goron a buddiannau'r Ddugiaeth mewn tir
189 Cyflwyno dogfennau i'r Goron
190 Camau gorfodi mewn perthynas â thir y Goron

Dehongli

- 191 Ystyr "awdurdod lleol" yn y Rhan hon

RHAN 6

ASEDAU TREFTADAETH ERAILL A CHOFNODION

Parciau a gerddi hanesyddol

- 192 Dyletswydd i gynnal a chyhoeddi cofrestr o barciau a gerddi hanesyddol

Enwau lleoedd hanesyddol

- 193 Dyletswydd i gynnal a chyhoeddi rhestr o enwau lleoedd hanesyddol

Cofnodion amgylchedd hanesyddol

- 194 Dyletswydd i gynnal cofnodion amgylchedd hanesyddol
195 Mynediad at gofnodion amgylchedd hanesyddol
196 Canllawiau i gyrrff cyhoeddus penodol ynghylch cofnodion amgylchedd hanesyddol

RHAN 7

CYFFREDINOL

Pwerau i wneud gwybodaeth am fuddiannau mewn tir yn ofynnol

- 197 Pŵer i wneud gwybodaeth yn ofynnol drwy hysbysiad
198 Troseddau mewn cysylltiad ag adran 197
199 Gwybodaeth am fuddiannau yn nhir y Goron

Troseddau

- 200 Troseddau gan gyrrff corfforedig
201 Sanciynau sifil

Digollediad

- 202 Gwneud hawliadau am ddigollediad
203 Penderfynu hawliadau digollediad gan yr Uwch Dribiwnlys
204 Digollediad am ddibrisiant yng ngwerth tir

Cyflwyno dogfennau

- 205 Cyflwyno hysbysiadau a dogfennau eraill: cyffredinol
206 Darpariaeth ychwanegol ynghylch cyflwyno i bersonau sydd â buddiant mewn tir neu sy'n meddiannu tir

Achosion arbennig

- 207 Diffiniadau sy'n ymwneud â'r Goron
208 Tir Eglwys Loegr

Cyffredinol

- 209 Rheoliadau o dan y Ddeddf hon
210 Dehongli
211 Darpariaeth ganlyniadol a darpariaeth drosiannol etc.
212 Dod i rym
213 Enw byr

ATODLEN 1 — DIWEDD GWARCHODAETH INTERIM AR GYFER HENEBION

- 1 Cymhwyso'r Atodlen hon
2 Atebolrwydd troseddol
3 Cydsyniad heneb gofrestredig
4 Hysbysiadau stop dros dro
5 Hysbysiadau gorfodi
6 Gwaharddebau

**ATODLEN 2 — PENDERFYNIAD AR ADOLYGIAD GAN BERSON A
BENODIR GAN WEINIDOGION CYMRU**

- 1 Cymhwyso'r Atodlen hon ac ystyr "person a benodir"
- 2 Penodi person arall i wneud penderfyniad ar adolygiad
- 3 Penodi asesydd i gynorthwyo person a benodir
- 4 Cyfarwyddydau
- 5 Dirprwyo
- 6 Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019 (dccc 3)

ATODLEN 3 — AWDURDODIAD AR GYFER DOSBARTHOU O WAITH

- 1 Pŵer i ddiwygio'r Atodlen

**ATODLEN 4 — Y WEITHDREFN AR GYFER GORCHMYNION SY'N
ADDASU NEU'N DIRYMU CYDSYNIAD HENEB
GOFRESTREDIG****RHAN 1 — HYSBYSIAD O ADDASIAD NEU DDIRYMIAD
ARFAETHEDIG**

- 1 Gofyniad i gyflwyno hysbysiad o addasiad neu ddirymiad arfaethedig
- 2 Effaith hysbysiad o dan baragraff 1 ar awdurdodiad i gyflawni gwaith

**RHAN 2 — MYND YMLAEN I WNEUD GORCHYMYN AR ÔL
CYFLWYNO HYSBYSIAD**

- 3 Gwneud gorchymyn o dan adran 20
- 4 Hysbysu ar ôl gwneud gorchymyn

RHAN 3 — ATODOL

- 5 Y weithdrefn ar ôl gwrandawriad neu ymchwiliad

**ATODLEN 5 — TERFYNU DRWY ORCHYMYN GYTUNDEB
PARTNERIAETH HENEB GOFRESTREDIG****RHAN 1 — HYSBYSIAD O DERFYNIAD ARFAETHEDIG**

- 1 Gofyniad i gyflwyno hysbysiad o derfyniad arfaethedig
- 2 Effaith cyflwyno hysbysiad o derfyniad arfaethedig ar waith awdurdodedig

**RHAN 2 — MYND YMLAEN I WNEUD GORCHYMYN AR ÔL
CYFLWYNO HYSBYSIAD**

- 3 Gwneud gorchymyn o dan adran 27
- 4 Hysbysiad ar ôl gwneud gorchymyn

RHAN 3 — ATODOL

- 5 Y weithdrefn ar ôl gwrandawriad neu ymchwiliad

ATODLEN 6 — ACHOSION O DAN RAN 2

- 1 Tystiolaeth mewn ymchwiliadau lleol
- 2 Trosedd sy'n ymwneud â methu â chydymffurfio â gwŷs o dan baragraff 1
- 3 Costau achosion penodol o dan y Rhan hon
- 4 Costau adolygiadau a gynhelir o dan adran 9 gan berson a benodir

**ATODLEN 7 — DIWEDD GWARCHODAETH INTERIM NEU RESTRU
DROS DRO AR GYFER ADEILADAU**

- 1 Cyflwyniad
- 2 Atebolrwydd troseddol
- 3 Cydsyniad adeilad rhestredig
- 4 Hysbysiadau stop dros dro
- 5 Hysbysiadau gorfodi

6 Gwaharddebau

ATODLEN 8 — Y WEITHDREFN AR GYFER GORCHMYNION SY’N
ADDASU NEU’N DIRYMU CYDSYNIAD ADEILAD
RHESTREDIG

RHAN 1 — GORCHMYNION A WNEIR GAN AWDURDODAU
CYNLLUNIO

- 1 Yr amgylchiadau pan fydd gorchmynion yn cymryd effaith
 - 2 Y weithdrefn ar gyfer cadarnhau gorchmynion gan Weinidogion Cymru
 - 3 Y weithdrefn i orchmynion gymryd effaith heb gadarnhad
- RHAN 2 — GORCHMYNION A WNEIR GAN WEINIDOGION CYMRU
- 4 Y weithdrefn i’w dilyn cyn gwneud gorchmyn

ATODLEN 9 — CAMAU GWEITHREDU YN DILYN CYFLWYNO
HYSBYSIAD PRYNU

- 1 Ymateb i hysbysiad prynu gan awdurdod cynllunio
- 2 Camau gweithredu i’w cymryd gan Weinidogion Cymru os caiff hysbysiad prynu ei wrthod gan awdurdod cynllunio
- 3 Y weithdrefn cyn i Weinidogion Cymru gymryd camau gweithredu mewn perthynas â hysbysiad prynu
- 4 Effaith camau gweithredu gan Weinidogion Cymru mewn perthynas â hysbysiad prynu
- 5 Her gyfreithiol i gamau gweithredu Gweinidogion Cymru mewn perthynas â hysbysiad prynu
- 6 Didynnu digollediad sy’n daladwy o dan adran 108 wrth gaffael
- 7 Dehongli’r Atodlen

ATODLEN 10 — Y WEITHDREFN AR GYFER GORCHMYNION SY’N
TERFYNU CYTUNDEBAU PARTNERIAETHAU
ADEILADAU RHESTREDIG

RHAN 1 — GORCHMYNION A WNEIR GAN AWDURDODAU
CYNLLUNIO

- 1 Gofyniad i gael cadarnhad Gweinidogion Cymru
- RHAN 2 — GORCHMYNION A WNEIR GAN WEINIDOGION CYMRU
- 2 Y weithdrefn i’w dilyn cyn gwneud gorchmyn

ATODLEN 11 — EFFAITH ADRAN 161 YN PEIDIO Â BOD YN GYMWYS I
ADEILAD

- 1 Cyflwyniad
- 2 Atebolrwydd troseddol
- 3 Cydsyniad ardal gadwraeth
- 4 Hysbysiadau stop dros dro
- 5 Hysbysiadau gorfodi
- 6 Gwaharddebau

ATODLEN 12 — PENDERFYNU APÊL GAN BERSON A BENODIR NEU
WEINIDOGION CYMRU

- 1 Cyflwyniad
- 2 Pwerau a dyletswyddau person a benodir
- 3 Ymchwiliad lleol, gwrandawriad neu sylwadau ysgrifenedig
- 4 Amnewid y person a benodir
- 5 Cyfarwyddyd o dan adran 173(3)(b) bod apêl i’w phenderfynu gan Weinidogion Cymru

- 6 Dirymu cyfarwyddyd o dan adran 173(3)(b)
7 Darpariaethau atodol

ATODLEN 13 — MÂN DDIWYGIADAU, DIWYGIADAU CANLYNIADOL A
DIDDYMIADAU

- 1 Deddf Tir Setledig 1925 (p. 18)
2 Deddf Adeiladau Hanesyddol a Henebion Hynafol 1953 (p. 49)
3 Hefgorer adran 4.
4 Yn adran 4A— (a) yn y pennawd, yn lle “section...
5 (1) Yn adran 5, ar ôl is-adran (5) mewnosoder—
6 Hefgorer adran 6.
7 Yn adran 8, ar ôl is-adran (7) mewnosoder—
8 Deddf Pwerau Tir (Amddiffyn) 1958 (p. 30)
9 Deddf Iechyd y Cyhoedd 1961 (p. 64)
10 Deddf Prynu Gorfodol 1965 (p. 56)
11 Deddf Mwyngloddiau (Cyfleusterau Gweithio a Chynnal) 1966 (p. 4)
12 Deddf Amwynderau Dinesig (p. 69)
13 Deddf Eglwysi ac Adeiladau Crefyddol Afreidiol eraill 1969 (p. 22)
14 Yn adran 4— (a) yn is-adran (2)(b), ar ôl is-baragraff...
15 Yn adran 5(1), ar ôl “Secretary of State,” yn y...
16 Deddf Llywodraeth Leol 1972 (p. 70)
17 Deddf Digollediad Tir 1973 (p. 26)
18 Deddf Asiantiaid Eiddo 1979 (p. 38)
19 Deddf Henebion Hynafol ac Ardaloedd Archaeolegol 1979 (p. 46)
20 Yn adran 1— (a) yn is-adran (3), yn lle “subsection”...
21 Hefgorer adrannau 1AA i 1AE.
22 Yn adran 2— (a) hepgorer is-adrannau (3A) a (3B);
23 Yn adran 4(3), hepgorer “Where a direction would (if given)...
24 Yn adran 6, hepgorer is-adran (5).
25 Yn adran 7(1), hepgorer “the Secretary of State or (where...
26 Yn adran 8— (a) yn is-adran (2A), hepgorer paragraff (c);...
27 Yn adran 9(1), hepgorer “the Secretary of State or (where...
28 Hefgorer adrannau 9ZA a 9ZB a’r pennawd italig o flaen...
29 Hefgorer adrannau 9ZC i 9ZH a’r pennawd italig o flaen...
30 Hefgorer adrannau 9ZI i 9ZL a’r pennawd italig o flaen...
31 Hefgorer adran 9ZM a’r pennawd italig o’i blaen.
32 Yn adran 26, hepgorer is-adran (4).
33 Yn adran 27(2), yn lle “section 1AD, 7, 9 or...
34 Yn adran 28— (a) yn is-adran (1), hepgorer “situated in...
35 Yn adran 33— (a) ar ôl is-adran (1) mewnosoder—
36 Yn adran 35(5), hepgorer paragraff (aa).
37 Yn adran 38— (a) yn is-adran (3)(b), hepgorer “and Wales”;...
38 Hefgorer adran 41A a’r pennawd italig o’i blaen.
39 Yn adran 42— (a) yn is-adran (1), hepgorer “or of...
40 Yn adran 44(2), yn yr ail frawddeg, hepgorer y geiriau...
41 Yn adran 45— (a) hepgorer is-adran (1);
42 Yn adran 46(3), hepgorer “9ZF, 9ZJ,”.
43 Yn adran 50, hepgorer is-adran (3A).
44 Yn adran 51(3), hepgorer “1AD, 9ZL,”.
45 Yn adran 53— (a) yn is-adran (2), yn lle “,...
46 Yn adran 55, hepgorer is-adran (3A).
47 Yn adran 56— (a) yn is-adran (1), hepgorer paragraff (ca)...
48 Yn adran 60— (a) hepgorer is-adran (1A);

- 49 Yn adran 61— (a) yn is-adran (1)—
- 50 Hepgorer Atodlenni A1 ac A2.
- 51 Yn Atodlen 1— (a) ym mharagraff 1, hepgorer is-baragraff (3);...
- 52 Deddf Llywodraeth Leol, Cynllunio a Thir 1980 (p. 65)
- 53 Deddf Priffyrdd 1980 (p. 66)
- 54 Yn adran 79(15)— (a) ym mharagraff (a), ar ôl “local...
- 55 Yn adran 105ZA(1), ym mharagraff (g) o’r diffiniad o “sensitive...
- 56 Deddf Trefi Newydd 1981 (p. 64)
- 57 Deddf Caffael Tir 1981 (p. 67)
- 58 Deddf Treftadaeth Genedlaethol 1983 (p. 47)
- 59 Deddf Treth Etifeddiant 1984 (p. 51)
- 60 Deddf Adeiladu 1984 (p. 55)
- 61 Yn adran 1A(2)— (a) ym mharagraff (a), ar ôl “(see...
- 62 Yn adran 20(1), ar ôl “the Planning (Listed Buildings and...
- 63 Yn adran 77(3), ar ôl “subject to” mewnosoder “section 79A...
- 64 Yn adran 79(5), ar ôl “subject to” mewnosoder “section 79A...
- 65 Ar ôl adran 79 mewnosoder— Wales: exercise of powers under...
- 66 Deddf Tai 1985 (p. 68)
- 67 Yn adran 303, ar ôl “section 1 of the Planning...
- 68 Yn adran 305— (a) yn is-adran (1), ar ôl “Where...
- 69 Yn adran 306— (a) yn is-adran (1), ar ôl “applies...
- 70 Deddf Gwarchod Olion Milwrol 1986 (p. 35)
- 71 Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (p. 8)
- 72 Yn adran 70(3), fel y mae’n cael effaith cyn y...
- 73 Yn adran 108(3F), ar y diwedd mewnosoder “or the Historic...
- 74 Yn adran 137— (a) yn is-adran (6)—
- 75 Yn adran 143(4), ar ôl “Planning (Listed Buildings and Conservation...
- 76 Yn adran 157(1)(b)— (a) ar ôl “section 47 of the...
- 77 Yn adran 232(1), ar ôl “Chapter V of Part 1...
- 78 Yn adran 235(6), yn y diffiniad o “alternative enactment”, ar...
- 79 Yn adran 240(3), yn y diffiniad o “relevant acquisition or...
- 80 Yn adran 241(1), ar ôl “Chapter V of Part 1...
- 81 Yn adran 243(3)(b), ar ôl “Chapter V of Part 1...
- 82 Yn adran 246(1)(a), ar ôl “section 52 of the Planning...
- 83 Yn adran 271(1), ar ôl “Chapter V of Part 1...
- 84 Yn adran 272(1), ar ôl “Chapter V of Part 1...
- 85 Yn adran 275— (a) yn is-adran (1)(a), ar ôl “Chapter...
- 86 Yn adran 277(2)(a), ar ôl “Chapter V of Part 1...
- 87 Yn adran 303, ar ôl is-adran (1) mewnosoder—
- 88 Yn adran 303ZA(5)(b), sydd wedi ei mewnosod gan adran 200...
- 89 Yn adran 306(1)(a), ar ôl “Chapter V of Part 1...
- 90 O flaen adran 315 (ond ar ôl y pennawd italg...
- 91 Yn adran 336(1)— (a) yn y diffiniad o “conservation area”,...
- 92 Yn Atodlen 4B, ym mharagraff 8(5), yn lle “has the...
- 93 Deddf Cynllunio (Adeiladau Rhestredig ac Ardaloedd Cadwraeth) 1990
(p. 9)
- 94 Yn adran 1— (a) yn is-adran (1), ar ôl “buildings...
- 95 Yn adran 2— (a) yn is-adran (1)—
- 96 Hepgorer adrannau 2A i 2D.
- 97 Yn adran 3— (a) yn y pennawd, hepgorer “in England”;...
- 98 Hepgorer adran 3A.
- 99 Yn adran 4(2), yn lle “sections 3 and 3A,” rhodder...
- 100 Yn adran 5— (a) ar ddechrau is-adran (1), hepgorer “(1)”;...

- 101 Yn adran 6— (a) yn y pennawd, hepgorer “: England”;...
- 102 Hefgorer adran 6A.
- 103 Yn adran 8— (a) yn is-adran (4)—
- 104 Yn adran 9, hepgorer is-adran (3A).
- 105 Yn adran 12, hepgorer is-adran (4B).
- 106 Yn adran 15(3), hepgorer “in England”.
- 107 Yn adran 20— (a) yn is-adran (4), hepgorer “in relation...
- 108 Yn adran 21— (a) yn is-adran (4), hepgorer “interim protection...
- 109 Yn adran 22— (a) hepgorer is-adran (2B);
- 110 Yn adran 26A(1), hepgorer “, situated in England”.
- 111 Yn adran 26C(1), hepgorer “in England”.
- 112 Yn adran 26D(1), hepgorer “for any area in England”.
- 113 Yn adran 26H(1), hepgorer “in England”.
- 114 Hefgorer adrannau 26L a 26M a’r pennawd itilig o flaen...
- 115 Hefgorer adran 28B.
- 116 Yn adran 29— (a) yn is-adran (1), hepgorer “in respect...
- 117 Yn adran 31(2), yn lle “28, 28B, 29 and 44D”...
- 118 Yn adran 32(1), yn y geiriau ar ôl paragraff (b),...
- 119 Yn adran 34(2)— (a) ym mharagraff (c), hepgorer “in England”;...
- 120 Yn adran 40, hepgorer is-adran (2B).
- 121 Yn adran 41— (a) yn is-adran (4)—
- 122 Yn adran 44A(4), hepgorer “, as respects England,”.
- 123 Hefgorer adrannau 44B i 44D.
- 124 Yn adran 46— (a) yn is-adran (2)(b), hepgorer “if the...
- 125 Yn adran 47— (a) yn is-adran (3)(a), hepgorer “situated in...
- 126 Yn adran 48(4), hepgorer “situated in England”.
- 127 Yn adran 49— (a) yn y pennawd, ar ôl “listed...
- 128 Yn adran 52(1)— (a) yn y geiriau o flaen paragraff...
- 129 Yn adran 53(3), hepgorer “if they relate to property situated...
- 130 Yn adran 54— (a) yn is-adran (2)—
- 131 Yn adran 55, hepgorer is-adrannau (5A) i (5G).
- 132 Yn adran 57(7)— (a) ym mharagraff (a), yn lle “,...
- 133 Yn adran 60(2), hepgorer “, 3A”.
- 134 Yn adran 61(2), yn lle “sections 2B, 3, 3A,” rhodder...
- 135 Yn adran 62(2), hepgorer paragraff (za).
- 136 Yn adran 66, ar ôl is-adran (4) mewnosoder—
- 137 Yn adran 70— (a) yn is-adran (5)(b), hepgorer “it affects...
- 138 Yn adran 74— (a) hepgorer is-adrannau (1), (1A) a (2);...
- 139 Yn adran 75— (a) hepgorer is-adran (6);
- 140 Yn adran 76(2), hepgorer “in respect of a building in...
- 141 Yn adran 77— (a) yn is-adran (1), hepgorer “situated in...
- 142 Yn adran 79— (a) yn is-adran (1), hepgorer “, or...
- 143 Yn adran 80— (a) yn is-adran (1)(b), hepgorer “in England”;...
- 144 Yn adran 81, ar ôl ““local planning authority”” mewnosoder “means...
- 145 Yn adran 82— (a) yn is-adran (1)—
- 146 Yn adran 82A(2), hepgorer paragraff (fa).
- 147 Yn adran 86(2)— (a) ym mharagraff (a), hepgorer “if the...
- 148 Yn adran 88— (a) hepgorer is-adran (3A);
- 149 Yn adran 88B, hepgorer is-adran (1A).
- 150 Yn adran 88D— (a) yn y pennawd, hepgorer “: England”;...
- 151 Hefgorer adran 88E.
- 152 Yn adran 89— (a) yn is-adran (1)—
- 153 Yn adran 90(5), ar ôl “council of a county” mewnosoder...

- 154 Yn adran 91— (a) yn is-adran (1)—
- 155 Yn adran 93— (a) yn is-adran (1), hepgorer “in relation...
- 156 Yn Atodlen 1, ym mharagraff 2— (a) yn is-baragraff (3),...
- 157 Hefgorer Atodlenni 1A ac 1B.
- 158 Yn Atodlen 2— (a) ym mharagraff 1—
- 159 Yn Atodlen 3— (a) ym mharagraff 2—
- 160 Yn Atodlen 4— (a) ym mharagraff 1—
- 161 Deddf Cynllunio a Digolledu 1991 (p. 34)
- 162 Deddf Ymsuddiant Glofaol 1991 (p. 45)
- 163 Deddf Draenio Tir 1991 (p. 59)
- 164 Deddf Gwarchod Moch Daear 1992 (p. 51)
- 165 Deddf Tribiwnlysoedd ac Ymchwiliadau 1992 (p. 53)
- 166 Deddf Diwygio Cyfraith Lesddaliad, Tai a Datblygu Trefol 1993 (p. 28)
- 167 Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994 (p. 19)
- 168 Yn Atodlen 6, hepgorer paragraff 25 a’r pennawd italig o’i...
- 169 Yn Atodlen 16, hepgorer paragraff 56 a’r pennawd italig o’i...
- 170 Deddf Treth ar Werth 1994 (p. 23)
- 171 Deddf Cyfiawnder Troseddol a Threfn Gyhoeddus 1994 (p. 33)
- 172 Yn adran 60C(8), ym mharagraff (b) o’r diffiniad o “land”,...
- 173 Yn adran 61(9), ym mharagraff (a)(ii) o’r diffiniad o “land”,...
- 174 Yn adran 62E(2)(b), ar ôl “the Ancient Monuments and
Archaeological...
- 175 Deddf yr Amgylchedd 1995 (p. 25)
- 176 Deddf Cynllunio (Darpariaethau Canlyniadol) (Yr Alban) 1997 (p. 11)
- 177 Gorchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Trosglwyddo
Swyddogaethau) 1999 (O.S. 1999/672)
- 178 Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000 (p. 37)
- 179 Yn adran 15(1), ar ôl paragraff (d) mewnosoder— or
- 180 Yn adran 26(3)(b)(i), ar ôl “the Ancient Monuments and
Archaeological...
- 181 Deddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 (p. 5)
- 182 Deddf Llywodraeth Cymru 2006 (p. 32)
- 183 Yn Atodlen 3A, yn y tabl ym mharagraff 1, hepgorer...
- 184 Yn Atodlen 10, hepgorer paragraff 36.
- 185 Gorchymyn Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Statws y Goron)
(Rhif 2) 2007 (O.S. 2007/1353)
- 186 Deddf Gorfodi Rheoleiddiol a Sancsiynau 2008 (p. 13)
- 187 Deddf Cynllunio 2008 (p. 29)
- 188 Deddf Menter a Diwygio Rheoleiddio 2013 (p. 24)
- 189 Deddf Cynllunio (Cymru) 2015 (dccc 4)
- 190 Hefgorer adran 39(3).
- 191 Hefgorer adran 47(3).
- 192 Yn Atodlen 5, hepgorer paragraffau 19 i 22 a’r pennawd...
- 193 Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2016 (dccc 4)
- 194 Deddf Tai a Chynllunio 2016 (p. 22)
- 195 Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019 (dccc 3)
- 196 Deddf Dedfrydu 2020 (p. 17)

ATODLEN 14 — DARPARIAETHAU TROSIANNOL A DARPARIAETHAU
ARBED

RHAN 1 — DARPARIAETHAU CYFFREDINOL

- 1 Cyfeiriadau statudol a chyfeiriadau eraill at y Ddeddf hon
- 2 Dogfennau sy’n cyfeirio at ddeddfiadau a ddiddymwyd

-
- 3 Perthynas â Deddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019
 - 4 Dehongli
RHAN 2 — GWARCHEIDIAETH HENEBION
 - 5 Gorchmynion gwarcheidiaeth a wnaed o dan Ddeddf 1953
 - 6 Rheolaethu a rheoli heneb pan fo gwarcheidiaeth yn rhagddyddio Deddf 1979
 - 7 Mynediad y cyhoedd i heneb pan fo gwarcheidiaeth yn rhagddyddio Deddf 1913
 - 8 Dehongli
RHAN 3 — AMRYWIOL
 - 9 Y drosedd o dorri hysbysiad stop dros dro mewn perthynas â heneb gofrestredig
 - 10 Cyflwyno hysbysiad gorfodi a'r hysbysiad yn cymryd effaith mewn perthynas â heneb gofrestredig
 - 11 Hysbysiad prynu a gyflwynir i gyngor mewn perthynas ag adeilad mewn Parc Cenedlaethol